

**INSTITUTIONEN FÖR FILOSOFI,
LINGVISTIK OCH VETENSKAPSTEORI**

SJÄLVINITIERADE REPARATIONER I SVENSKA UPPGIFTSORIENTERADE DIALOGER

Lawin Khalid

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	LI1301 Lingvistik, fördjupningskurs
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	VT 2017
Handledare:	Kristina Lundholm Fors
Examinator:	Cajsa Ottesjö

Abstract

Uppsats/Examensarbete: 15 hp
Program och/eller kurs: LI1301 Lingvistik, fördjupningskurs
Nivå: Grundnivå
Termin/år: VT 2017
Handledare: Kristina Lundholm Fors
Examinator: Cajsa Ottesjö

Nyckelord: psykolingvistik, disfluenser, självinitierade reparationer, reparationstyper, redigeringsuttryck, map task, uppgiftsorienterad

---

Denna uppsats studerar fall där talare repeterar, modifierar eller startar om ett yttrande, här kallade för reparationer. Jag använder en vedertagen modell för att kartlägga hur svenska gymnasieelever utför reparationer i uppgiftsorienterade dialoger. Distributionen av de fyra reparationstyperna repetition, ersättning, inskott och strykning, undersöks och jämförs med engelska studier av olika korpusar. Dessutom studeras vilka redigeringsuttryck som används i reparationerna. Studien visar en benägenhet för talarna att använda tydligare signaler när mer av det ursprungliga yttrandet går förlorat i reparationen. Distributionen av reparationstyperna uppvisar större likheter med engelska reparationsstudier av vuxna i uppgiftsorienterat tal än med fritt tal. Det antyder att dessa domänlikheter är en stark grupperande faktor som sträcker sig mellan språk och olika åldrar.

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och mål	1
1.2	Disposition.....	2
2	Bakgrund.....	3
2.1	Tidigare forskning	3
2.2	Definition av självinitierad reparation.....	4
2.3	Reparationens struktur.....	6
3	Material och metod	8
3.1	Material.....	8
3.2	Metod.....	9
3.2.1	Ortografi	11
3.2.2	Annotation	11
3.3	Reparationstyper enligt Shribergs modell	13
3.3.1	Repetition.....	13
3.3.2	Ersättning.....	15
3.3.3	Inskott	15
3.3.4	Strykning	15
3.3.5	Komplexa strukturer	16
3.3.6	Ambiguösa fall	17
3.4	Redigeringsuttryck	17
3.5	Urval av reparationer.....	18
4	Resultat	20
4.1	Distribution av reparationstyper	20
4.2	Distribution av redigeringsuttryck.....	21
4.2.1	Efterställda redigeringsuttryck	22
4.3	Förhållande mellan reparationstyp och redigeringsuttryck	23
5	Analys	24
5.1	Reparationstyper och redigeringsuttryck.....	24
5.1.1	Repetitioner	24

5.1.2	Ersättningar.....	25
5.1.3	Inskott	27
5.1.4	Strykningar	28
5.1.5	Efterställda redigeringsuttryck	29
5.1.6	Komplexa strukturer	30
6	Diskussion.....	31
6.1	Reparationstyper i fokus	31
6.2	Redigeringsuttryck i fokus	33
6.3	Metoddiskussion.....	35
7	Avslutning.....	37
7.1	Sammanfattning och slutsatser	37
7.2	Vetenskapligt bidrag.....	37
7.3	Vidare studier	38
	Referenslista	39

1 Inledning

Detta arbete studerar självinitierade reparationer i svenska uppgiftsorienterade dialoger¹. När en talare vill korrigera ett yttrande, antingen p.g.a. en felsägning eller för att förtydliga sitt yttrande, påbörjas en reparationsprocess. Reparationen sker vanligtvis på ett strukturerat sätt.

(1) gå ti- eller rita till vänster om den

Exempel (1)² visar en typisk reparation. Talaren avbryter sitt yttrande, signalerar problemet till lyssnaren med redigeringsuttrycket *eller* och påbörjar sedan det korrigerande yttrandet. Som vi kommer att se i denna studie, sker dock långt ifrån alla reparationer på detta sätt.

1.1 Syfte och mål

Denna uppsats har för avsikt att redogöra för hur svensktalande utför självinitierade reparationer i uppgiftsorienterade dialoger. Vid studier av reparationer finns det fördelar med att använda dialoger från en experimentell miljö, där informanterna utför en i förväg bestämd uppgift. Detta gör det lättare att anta vad talaren från början hade för avsikt att yttra, men som sedan avbröts och korrigerades (Warren, 2013, s. 75). Syftet med denna uppsats är att, genom studier av självinitierade reparationer, i material som tidigare ej använts till detta ändamål, bidra till ökad kunskap om ämnet. Målet är att i svenska uppgiftsorienterade dialoger kartlägga följande:

- Distributionen av de olika reparationstyper som introducerades av Shriberg (1994).
- Distributionen av de olika redigeringsuttryck som används i reparationerna.
- Eventuellt samband mellan reparationstyp och redigeringsuttryck.
- Likheter mellan denna studies resultat och tidigare kvantitativa studier av reparationer.

Syftet med denna studie motiveras med att det finns få studier av reparationer i uppgiftsorienterade dialoger för det svenska språket. Ämnet är förhållandevis väl studerat för engelska, men även där finns det många obesvarade frågor. De studier om reparationer som

---

¹ Uppgiftsorienterade dialoger avser dialoger mellan personer som utför en specifik uppgift, ofta under experimentella förhållanden, såsom biljettbokning, vägbeskrivning, etc. Detta till skillnad från dialoger med fritt tal, där samtal sker oberoende av någon förelagd uppgift.

² Samtliga exempel som presenteras i denna uppsats är autentiska yttranden från det behandlade materialet.

finns inom det svenska språket behandlar ämnet utifrån en annan frågeställning, använder material av annan karaktär och tillämpar inte samma kategoriseringsmetod som den här studien. Detta arbete kan därför bidra till ökad kunskap om reparationer i det svenska språket och hur dessa förhåller sig till liknande studier på engelska. Jämförelser kommer att göras med olika engelskspråkiga korpusar som innefattar både fritt tal och uppgiftsorienterade dialoger.

1.2 Disposition

Avsnitt 2 redovisar den teoretiska bakgrunden till ämnet. Tidigare forskning presenteras, begreppet reparation definieras och den terminologi som används i studien introduceras.

I *avsnitt 3* presenteras det material som ligger till grund för denna studie. Här beskrivs också metoden för utförandet av studien, inklusive den modell som används i studien.

Avsnitt 4 ägnas åt att redovisa det kvantitativa resultatet. Distributionen av reparationstyper och redigeringsuttryck redovisas, samt förhållandet dem emellan.

I *avsnitt 5* analyseras resultatet på ett djupare plan. Möjliga samband mellan reparationstyper och redigeringsstermer diskuteras och några intressanta exempel utreds närmare.

I *avsnitt 6* diskuteras resultatet i förhållande till tidigare forskning för att belysa likheter och skillnader. Här förs också en metoddiskussion som kritiskt diskuterar och reflekterar över den använda modellen och utförandet av denna studie.

Uppsatsen avslutas med *avsnitt 7* som sammanfattar informationen och redogör för studiens slutsatser, samt föreslår ämnen för vidare studier inom området.

2 Bakgrund

2.1 Tidigare forskning

Reparationer har studerats inom olika lingvistiska områden, såsom samtalsanalys, psykolingvistik, korpuslingvistik och språkteknologi (se t.ex. Hough, 2015, s. 25 ff.). Inom samtalsanalys (CA) har reparationer varit ett forskningsämne under lång tid. En av de första och mest erkända studierna torde vara Schegloff, Jefferson & Sacks (1977). Deras arbete presenterade idén om att reparationer inte är att likställa med felsägning. De föreslår termen *repair* framför det tidigare vanligt använda *correction*. Vidare diskuterades reparationen i förhållande till turtagningen och huruvida reparationen initieras av den ursprungliga talaren (*självinitierad*), eller av någon annan (*annaninitierad*). Bland nyare litteratur inom CA har Healey och Thirwell (2002) presenterat en modell för kategorisering av reparationer. Självinitierade reparationer inom samma tur kategoriseras enligt denna modell som *articulationsproblem*, *formuleringsproblem*, eller *transition space* (Lindström (2008) benämner liknande reparationer som *preciserande reparationer*). Utifrån denna modell visade Colman & Healey (2011) en högre andel formuleringsproblem, och en högre frekvens av reparationer generellt, i uppgiftsorienterade dialoger (map task) än i fritt tal.

Vad gäller svenska språket har reparationer behandlats ur ett samtalsanalytiskt perspektiv av bl.a. Lindström (2008). Lindströms studie visar att ”konstruktioner och syntax utnyttjas på ett strategiskt sätt vid reparation” (Lindström, 2008, s. 170), och att ”talarna [är] benägna att initiera reparationen innan den enhet som ska repareras är färdig” (Lindström, 2008, s. 170). Vidare har det gjorts studier av reparationer i svenska inom andra lingvistiska områden. Bland dessa kan det nämnas Eklund (2004), som i sin avhandling behandlar olika typer av disfluenser i uppgiftsorienterade dialoger (biljettbokning) mellan människa-människa och människa-dator. Reparationer utgör dock endast en förhållandevis liten del av arbetet. Studien visade en högre frekvens av reparationer mellan människa-människa än mellan människa-dator. Birkner, Henricson, Lindholm & Pfeiffer (2010) kartlägger vad de kallar *retraction patterns* i svenska och tyska prepositionsfraser. Med detta menas att de studerar efter vilken konstituent avbrottet sker, samt till vilken konstituent talaren går tillbaka innan det reparerande yttrande påbörjas. Forskarna fann i studien signifikanta skillnader för återgång från determinerare till preposition, vilket var vanligare i tyska. Avbrott inom eller efter substantivet med återgång tillbaka till början av substantivet, var istället signifikant vanligare för svenska.

Levelt (1983) har studerat reparationer ur ett psykolingvistiskt perspektiv. Han har analyserat och kategoriserat reparationer i holländska uppgiftsorienterade dialoger, huvudsakligen i de tre kategorierna *error-repair* (korrigerande av felsägning), *appropriateness-repair* (revidering av otydligt yttrande), samt *covert repair* (upprepningar och tvekande ljud), här nämnda efter frekvens i fallande ordning. Levelt (1983) fann att abrupta avbrott var avsevärt vanligare för felsägningar än för revideringar. En vedertagen kategoriseringsmodell för reparationer, inom det psykolingvistiska området, har presenterats av Shriberg (1994). Hennes modell skiljer mellan i huvudsak fyra typer av självinitierade reparationer. Dessa är *repetitioner*, *ersättningar*, *inskott* och *strykningar*. Shriberg behandlar uteslutande självinitierade reparationer inom samma tur (Shriberg, 1994, s. 1), men även andra typer av disfluenser, främst fyllda pauser. Shribergs modell ligger till grund för en del av analysen i denna studie, och beskrivs närmare i avsnitt 3.2 och 3.3. Flera efterföljande studier använder Shribergs modell för kategorisering av reparationer, bl.a. Branigan, Lickley & McKelvie (1999) och Pillai (2002). Branigan et al. (1999) har studerat hur icke-lingvistiska faktorer, som t.ex. kön, ögonkontakt och bekantskap, påverkar frekvensen av reparationer i uppgiftsorienterade dialoger (map task). Studien fann att män hade en signifikant högre frekvens av reparationer än kvinnor när deltagarna hade ögonkontakt med varandra under experimentet, men inte utan ögonkontakt. Ingen signifikant skillnad i frekvensen av reparationer kunde påvisas mellan deltagare som var bekanta med varandra och deltagare som inte var bekanta med varandra. Pillai (2002) har i sin studie mätt hur snabbt talare påbörjar reparationer i dialoger med fritt tal. Pillai observerade väldigt korta reaktionstider, vilket stärker tidigare teorier om att reparationsplaneringen sker redan innan uttalandet. Shriberg (1994), Branigan et al. (1999) och Pillai (2002) presenterar också distributionen av de fyra reparationstyperna som introducerades av Shriberg (1994). Denna information används för den jämförande analysen i den aktuella studien.

2.2 Definition av självinitierad reparation

Denna studie behandlar endast självinitierade reparationer inom samma tur³. Med *självinitierad* menas att reparationen påbörjas av samma talare i samma tur som det yttrande vilket avses repareras, utan avbrott eller överlapp av någon annan talare. Problemet upptäcktes således av

---

³ Fortsättningsvis kommer termen *reparation* i denna uppsats att syfta till just självinitierad reparation inom samma tur, då de är de enda reparationerna som berörs i studien.

talaren själv, varpå denne initierar en reparationsprocess för att korrigera misstaget. Psykologiska teorier om att det sker en bevakning av det tänkta yttrandet i en inre process, före det faktiska uttalet, har stärkts i tidigare forskning (se bl.a. Schegloff et al., 1977; Levelt, 1983; Pillai, 2006). Denna diskussion ligger dock utanför ramen för den aktuella studien och kommer inte att behandlas vidare.

Litteraturen använder olika definitioner av vad en reparation är. Vissa definitioner är mer tydliga och explicita än andra. Rieger (2003) använder en bred definition som inkluderar "error correction, the search for a word, and the use of hesitation pauses, lexical, quasi-lexical, or non-lexical pause fillers, immediate lexical changes, false starts, and instantaneous repetitions." (Rieger, 2003, s. 48). Denna definition inkluderar flera olika typer av disfluenser under begreppet *reparation*. Shriberg (1994) presenterar en definition som omfattar alla disfluenser som inkluderas i hennes studie, vilket också innebär fyllda pauser: "cases in which a contiguous stretch of linguistic material must be deleted to arrive at the sequence the speaker 'intended,' likely the one that would be uttered upon a request for repetition." (Shriberg 1994, s. 1). Denna definition kan dock kritiseras för att vara missvisande då den med ordet "intended" felaktigt kan tolkas som att den exkluderar fall där talaren avsiktligt upprepar ett ord, t.ex. genom reduplikation, eftersom dessa repetitioner inte behöver korrigeras för att skapa vad som var *avsett* att yttras. Dessa fall inkluderas likväl i Shribergs studie. Med anledning av otydligheten i definitionen, samt p.g.a. att min studie inte behandlar fyllda pauser, förkastas Shribergs definition i denna studie, trots att jag utgår ifrån Shribergs modell i övrigt.

Efterföljande studier av reparationer som använder, eller refererar till, Shribergs modell inkluderar endast de fyra kategorierna repetition, ersättning, inskott och strykning, och benämner dessa som *reparationer* (se t.ex. Pillai, 2002; Eklund, 2004; Hough, 2015). Dock använder Branigan et al. (1999) begreppet *disfluens* (disfluency), trots att endast de fyra ovan nämnda kategorierna behandlas. Jag låter i denna uppsats *reparation* definieras som *fall där en talare upprepar, modifierar eller startar om ett yttrande, eller en del av ett yttrande*. Denna definition påminner om Houghs (2015) definition, vars avgränsning av vad som inkluderas i begreppet reparation är identisk med min. Min studie gör inte på något sätt anspråk på att ge en korrekt definition av termen reparation. Denna definitionsfråga är ett pågående ämne i samtida litteratur, utan någon fullständig konsensus. Att utreda denna fråga, som decennier av forskning inte lyckats enas om, bedöms ligga utanför ramen för denna studie. Jag ämnar helt enkelt att

använda en vedertagen modell, för att med etablerad terminologi kategorisera fall som inkluderas i denna modell.

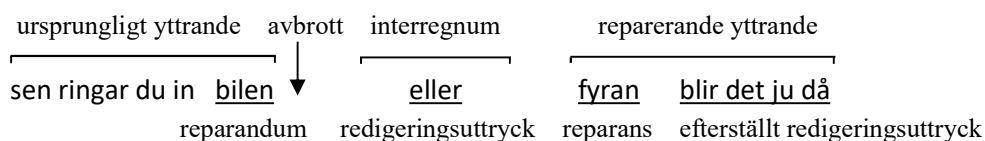
2.3 Reparationens struktur

Reparationsprocessen går förenklat igenom de faser som illustreras i figur 1 (se Levelt, 1983, s. 42; Pillai, 2006, s. 114 f.).

Figur 1. Reparationsprocessens kronologiska faser.⁴

Samtliga faser i modellen utförs av talaren själv, i en och samma tur. Enligt Levelts (1983, s. 56) *main interruption rule* avbryts talet omedelbart efter det att misstaget upptäcks, något som kan leda till att avbrottet sker mitt i ett ord och därmed endast ett fragment av ordet uttalas. Dock sker inte abrupta avbrott lika ofta när reparationen avser att förtydliga ett yttrande, jämfört med när reparationen avser att korrigera en felsägning (Levelt, 1983). Den tredje fasen i modellen är inte obligatorisk. Som vi kommer att se förekommer det flera fall där lyssnaren kan uppfatta att talaren reparerar sitt uttryck, utan att ha fått någon öppen och tydlig signal om att en reparation är på gång. Figur 2 redogör för reparationsprocessens tekniska struktur (se Levelt, 1983, s. 45; Shriberg, 1994, s. 8; Warren, 2013, s. 76; Hough, 2015, s. 26).

Figur 2. Reparationsprocessens tekniska struktur.

I figur 2 repareras det felsagda substantivet *bilen* med *fyran*. Den del av yttrandet som avses repareras benämns som *reparandum*. Denna latinska term är vedertagen i litteraturen (se bl.a.

---

⁴ Orden *problem* och *korrigera* används här utan att ta ställning huruvida reparationer bör ses som fel (errors) eller ej. Detsamma gäller fortsättningsvis i uppsatsen när dessa och liknande termer används.

Shriberg, 1994, s. 7 f.; Eklund, 2004, s. 262), varför den har bibehållits även i denna uppsats. Vidare benämns det uttryck som ersätter felsägningen som *reparans*. Levelt (1983) använder istället termen *alteration*, medan nyare litteratur tenderar att göra bruk av termen *repair* (Shriberg, 1994; Hough, 2015) eller *reparans* (Eklund, 2004). Den förra av dessa termer betecknar också själva reparationsprocessen som helhet, varför den förkastas i denna studie till förmån för den senare. Mellan dessa två led kan det förekomma ett *redigeringsuttryck*. Detta uttryck är inte obligatoriskt och kan alltså uteslutas utan att strukturen bryter mot definitionen av en självinitierad reparation. Olika termer används i litteraturen för att benämna den fas där det eventuella redigeringsuttrycket finns. Shriberg (1994, s. 8) prioriterar termen *interregnum* och menar att den är ”neutralare” än Levelts benämning *editing phase*. Hon argumenterar för valet med att ”[termen *interregnum*] kan användas för att specificera det tidsmässiga området från slutet av reparandum till början av reparationen [*reparans*] även om detta område inte innehåller någon redigeringsterm, och implicerar inte någon redigeringsfunktion för talaren” (Shriberg, 1994, s. 8, min översättning). Med grund i denna anledning, samt för att vara konsekvent med den vedertagna latinska terminologin, används i detta arbete *interregnum* för att beteckna ledet mellan reparandum och *reparans*.

Studier av reparationer angränsar till studier av pauser, framför allt fyllda pauser. Fyllda pauser är en typ av tvekande uttryck (*eh*, *öh*, *ehm*) som ofta används av talaren för att markera att denne vill behålla sin tur medan han eller hon söker efter ett ord (Warren, 2013, s. 19). I denna studie behandlas inte fyllda pauser såvida de inte förekommer inom en reparation. Eftersom samma uttryck ofta används för fyllda pauser och redigeringsuttryck, krävs en definition som skiljer dessa två åt. Ett uttryck definieras som ett redigeringsuttryck om det förekommer inom *interregnum* i en reparation, eller om det står efterställt *reparans* och tydligt syftar till att signalera reparationen för lyssnaren.

(2) ska det vara en uppochnedvänd *eh* droppe runt fyran *eh* bilen?

Exempel (2) innehåller två förekomster av *eh*. Enligt definitionen ovan bestäms den första förekomsten som en fylld paus medan den andra bestäms som ett redigeringsuttryck.

3 Material och metod

3.1 Material

Materialet som används i denna studie är hämtat från projektet *Språkbruk i Stockholm och Göteborg*. I projektet ingår totalt 111 informanter i åldrarna 16 – 19 år, från fyra svenska gymnasieskolor; en innerstadsskola och en förortsskola från respektive stad. Informanterna fick parvis utföra en uppgift, en så kallad map task⁵. Deltagarna valde i de allra flesta fall själva vem de skulle utföra uppgiften med. Tidigare studier av reparationer i map task-dialoger på engelska har visat att resultatet inte påverkas nämnvärt av bekantskap mellan deltagarna (Branigan et al., 1999; Colman et al., 2011, s. 1566). Därför läggs inte mer vikt på att utreda graden av bekantskap hos deltagarna i de utvalda dialoger som ligger till grund för denna studie. Vidare tilldelades deltagarna varsin karta (se figur 3 för exempel), varpå den ena deltagaren (instruktören) beskrev en i förväg utritad väg för den andre (följaren), som skulle reproducera vägen. Detta gjordes utan att deltagarna kunde se varandra. Ca 40 olika objekt på kartorna användes som referenspunkter. Vissa av objekten skiljde sig åt mellan kartorna, vilket deltagarna inte blev informerade om i förväg. Detta uppmuntrade deltagarna att interagera mer med varandra för att lösa uppgiften. Samtliga deltagare fick agera både instruktör och följare. Under projektets gång samlades totalt 75 timmar ljudmaterial in, bestående av intervjuer av informanterna samt de uppgiftsorienterade dialoger som ligger till grund för den aktuella studien. Materialet var vid tidpunkten för min studie inte transkriberat. (Forsberg, Gross, Lindh & Åkesson 2015; Gross & Forsberg 2015)

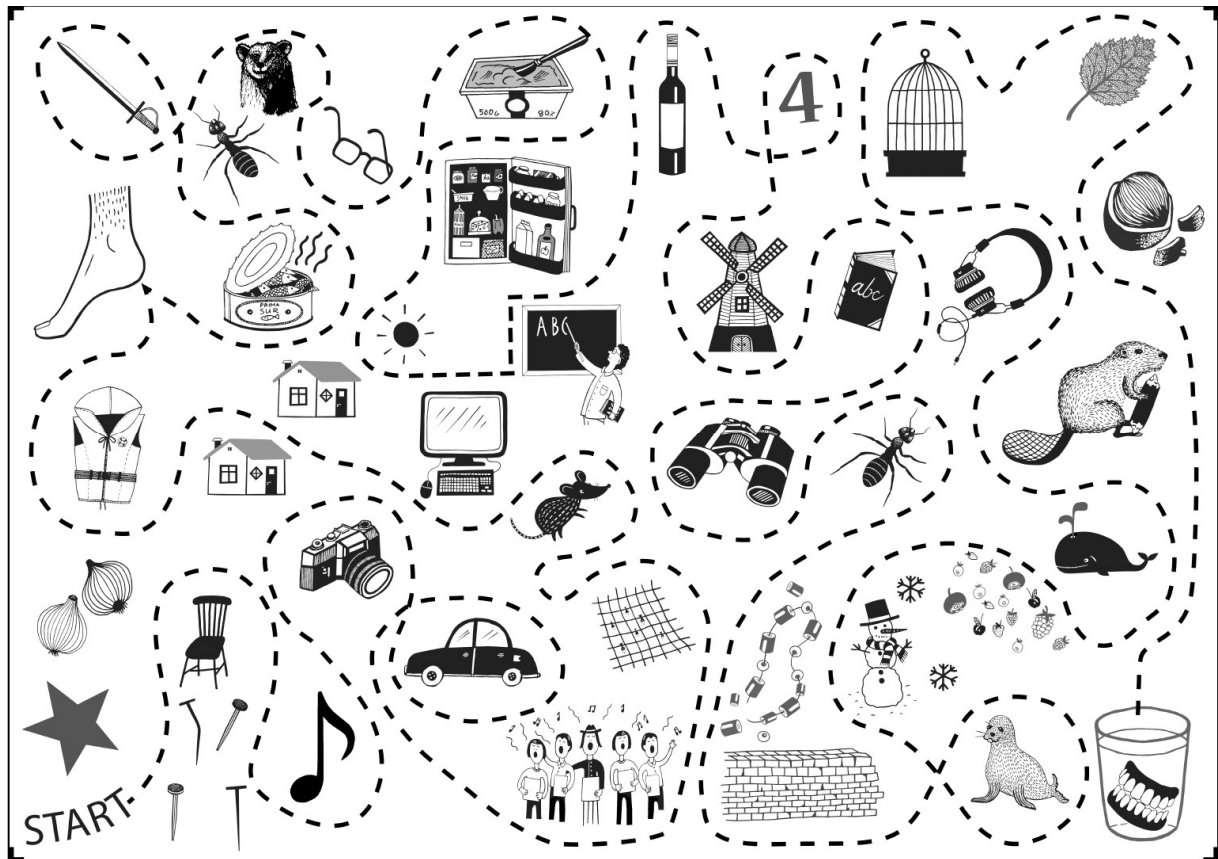
En fördel med att använda experimentellt material, som map task-dialoger, är att man har tillgång till underlaget för experimentet, vilket i detta fall är de kartor som deltagarna använder. Detta underlag kan i vissa fall vara nödvändigt för att avgöra om en reparation förekommer.

(3) så över smörpaketet unde- under smörpaketet

---

⁵ Map task har som metod använts i tidigare lingvistiska studier av olika språk, främst engelska och tyska. För en utförlig beskrivning av metodens utförande, se Anderson et al. (1991). Vad gäller svenska språket är *Språkbruk i Stockholm och Göteborg* det absolut största av sitt slag. En tidigare svensk map task-databas, bestående av ca 50 minuter samtal av fyra deltagare, har presenterats av Helgason (2006).

Utän tillgång till kartorna kan exempel (3) felaktigt tolkas som att *över smörpaketet* repareras till *under smörpaketet*. Efter konsultation av kartorna råder det dock ingen tvekan om att yttrandet har innebörden ”så över smörpaketet [och sedan] under smörpaketet”.

Figur 3. Exempel på karta använd av instruktören i det behandlade map task-experimentet.⁶

3.2 Metod

Dialogerna var tillgängliga i form av digitala ljudfiler i WAV-format. Dessa filer var fördelade i fyra kataloger; en för varje skola. Både katalogerna och filerna hade kodade namn som inte avslöjade någon information om t.ex. vilken skola den tillhörde, eller vilket kön informanten hade. Urvalet gick till på så sätt att jag godtyckligt valde en av de fyra katalogerna, och därefter bearbetade filerna i den ordning de förekom i katalogen. Varje fil innehöll två svenska dialoger mellan ett par, där varje deltagare agerade som instruktör en gång och följare en gång, samt en

⁶ Kartan är återgiven med tillåtelse av de ursprungliga forskarna för projektet *Språkbruk i Stockholm och Göteborg*, Julia Forsberg och Johan Gross.

dialog på engelska, som inte användes i min studie. Utav den valda skolans 28 informanter analyserades sex stycken i denna studie; fyra kvinnliga och två manliga. Trots den ojämna fördelningen mellan könen, erbjöd materialet i stort sett lika många reparationer för både de kvinnliga och manliga informanterna. Den sammanlagda längden på det bearbetade materialet var 50 minuter. Inspelningarna lyssnades igenom med programmet *praat*, för att hitta förekomster av självinitierade reparationer inom samma tur i de uppgiftsorienterade dialogerna. Detta pågick tills det att 200 sannolika reparationer hittats, varpå resterande del av den aktuella dialogen bearbetades klart innan processen avslutades. Detta resulterade i att endast en dialog av det sista paret togs med, medan de andra paren hade två dialoger representerade.

De utvalda reparationerna transkriberades och annoterades enligt Shribergs modell, vilken beskrivs senare i detta avsnitt. Till en början annoterades reparationerna utifrån tre annoteringsmodeller; Levelt (1983), Healey et al. (2002), samt Shriberg (1994). Senare valdes dock de två först nämnda modellerna bort, till förmån för Shribergs modell. Motiveringen till detta val är att Shribergs modell erbjuder en modell för annotering som är förhållandevis enkel att replikera, samtidigt som den inrymmer fyra kategorier för självinitierade reparationer inom samma tur, jämfört med tre för de andra modellerna. Detta gör kategoriseringen något mer detaljerad utan att processen blir avsevärt mer komplex. Vidare är Shribergs modell vedertagen och används i flera moderna studier, vilket förenklar en jämförelse med engelska. Förvisso är även modellen presenterad av Healey et al. (2002) väl använd i samtida forskning, men den behandlar även annaninitierade reparationer och reparationer i tredje turen, medan Shribergs modell är helt ägnad åt självinitierade reparationer inom samma tur. Det kan här nämnas att Healys modell har en reparationskategori som inte inkluderas av Shriberg. Vissa av de transkriberade meningarna innehöll endast reparationer av denna typ och sållades således bort när Shribergs modell valdes. Efter detta blev antalet reparationer 185 st.

Vidare noterades ytterligare detaljer om reparationen, såsom eventuellt redigeringsuttryck, huruvida avbrottet resulterat i ett ordfragment, samt hur långt tillbaka talaren går innan det reparerande yttrandet påbörjas (återgång). Fragment och återgång bedömdes senare ligga utanför ramen för detta arbete och analyseras följaktligen inte vidare i denna uppsats. Resultatet sammanställdes sedan i ett kalkylblad för att på ett enkelt och tillförlitligt sätt få fram kvantitativa data ur olika perspektiv. I det slutliga skedet jämfördes denna data med tillgänglig data från tidigare studier av självinitierade reparationer i olika korpusar på engelska.

3.2.1 Ortografi

Yttrandena transkriberades i huvudsak till svensk standardortografi. Avbrutna ord markeras med ett kort bindestreck ”-”. Den här studien studerar endast ytstrukturen av yttranden och analyserar inte reparationerna utifrån fenomen som ljudstyrka, intonation, pauser, fonetisk reduktion etc. Det får därför anses överflödigt att markera sådana fenomen i transkriptionen. En standardortografi skapar en tydligare bild av det som är i fokus i denna studie. Denna metod verkar vara vedertagen i den psykolingvistiska litteraturen om reparationer (se t.ex. Levelt, 1983; Shriberg, 1994; Eklund, 2004), medan samtalsanalytisk litteratur tenderar att till större grad följa CA-standarden för transkriptioner, vilken är betydligt mer detaljerad (se t.ex. Schegloff et al., 1977; Lindström 2008). En anledning till detta är att man i CA-studier ofta använder kvalitativa metoder för att studera mer än bara ytstrukturen, medan psykolingvistiska studier av reparationer tenderar att vara kvantitativa och bara studera ytstrukturen.

Ett undantag till att transkribera till standardortografi har jag dock gjort vid redigeringsuttryck, där skillnader i produktion, såsom fonetisk reduktion, har tagits i beaktande i transkriptionen. Likaså transkriberas övriga tydligt hörbara ljud, såsom utandning, smack, etc. (i denna uppsats kallade icke-fonerande ljud), när de används som redigeringsuttryck, och sätts då mellan två asterisker i transkriptionen. Motiveringen till den mer detaljerade transkriberingen för redigeringsuttryck är att dessa representerar en central del av arbetet som analyseras på ett djupare plan. Det är då fördelaktigt att se samtliga varianter av dessa uttryck för att sedan gruppera dem på ett lämpligt sätt.

3.2.2 Annotation

Reparationerna annoterades enligt en något förenklad version av Shribergs system *Pattern Labeling System* (PLS) (Shriberg, 1994, s. 53). Dels har jag, som nämnts tidigare, exkluderat fyllda pauser i denna studie. Shriberg annoterar uttryck i interregnum som antingen fylld paus, diskursmarkör, eller explicit redigeringsterm (Shriberg, 1994, s. 57). Eftersom jag inte använder denna gruppering i min analys, annoterar jag samtliga redigeringsuttryck på ett och samma sätt. Därefter gör jag en jämförande analys av de olika uttrycken som används i materialet. Vidare särskiljer Shriberg repetitioner av samordnande konjunktioner mellan satser, från övriga repetitioner. Jag har dock valt att annotera samtliga reparationer på ett enhetligt sätt. Anledningen till det är dels att efterföljande studier som replikerar Shribergs modell, endast använder sig av en enhetlig kategori för repetitioner. Dessutom visar Shribergs resultat en

3.3 Reparationstyper enligt Shribergs modell

Det är viktigt att betona att denna studie endast studerar ytstrukturen hos de analyserade yttrandena. Detta är i linje med tidigare kvantitativa studier av reparationer inom det psykolingvistiska fältet, men skiljer sig från kvalitativa studier av reparationer inom CA-forskning. Det leder till att man går miste om information som kan vara användbar för att avgöra om det rör sig om en reparation eller ej. Detta märks tydligast vid repetitioner, där det i många fall kan vara användbart att betrakta pausering för att avgöra vad repetitionen beror på. Repetitioner diskuteras vidare nedan i avsnitt 3.3.1. Dock gör Shribergs modell inte anspråk på att försöka ge svar på vad som föranleder en reparation (Shriberg, 1994, s. 65). Modellen har helt enkelt som avsikt att redovisa disfluenser i ytstrukturen och presentera vilka operationer talaren utför för att skapa en struktur fri från disfluenser. Utifrån det annoteringsschema som presenterades i avsnitt 3.2.2, kategoriseras varje reparation som en av fyra reparationstyper.

3.3.1 Repetition

Kategorin *repetition* används vid ordagranna repetitioner av ett eller flera ord. Varje repeterat ord annoteras separat med förhållandet 1:1 före respektive efter interregnum. Endast repetitioner där inga andra reparationstyper förekommer kategoriseras som repetitioner. Dock annoteras samtliga repetitioner som faller inom en reparation med ”r”.⁷

(5) I: att den går att du går liksom ...
[r s r . r s r]

I exempel (5) avbryter sig talaren efter ordet *går*, varpå reparationen påbörjas. Därefter sker en återgång till ordet *att* för att tydliggöra för lyssnaren att det sker en reparation. Båda förekomsterna annoteras konsekvent med ”r”, men reparationen kategoriseras som en ersättning. Exempel (6) visar en reparation där ordet *en* repeteras av talaren. (6) kategoriseras som en repetition. Eftersom modellen endast betraktar ytstrukturen, tas inte hänsyn till huruvida

---

⁷ Det finns en distinktion mellan *kategorisering* och *annotering*. Kategoriseringen avser att gruppera reparationerna i de fyra reparationstyperna repetition, ersättning, inskott och strykning, så som de senare används i resultatdelen. Annoteringen avser att markera varje enhet i en reparation med lämplig symbol. Varje reparation tillhör en kategori, men kan annoteras med flera olika symboler. Dock används *kategoriseringsmodell* och *annoteringsmodell* utbytbart för Shribergs modell då denna används för att utföra båda dessa processer.

det förekommer en paus mellan de två ”en”. Det är inte modellens avsikt att avgöra vad som föranleder repetitionen, eller huruvida den var avsiktlig eller ej. Samtliga repetitioner annoteras på samma sätt.

- (6) I: och sen så finns det en en tiger
[r. r]

Repetitioner är den reparationstyp där det råder mest oenighet bland forskare, huruvida de ska betraktas som reparationer eller ej, varför det kan finnas anledning att diskutera denna kategori mer utförligt. Av den litteratur jag studerat, med avseende på repetitioner, tycks det finnas ett visst mönster. CA-studier är inte lika benägna att kategorisera alla repetitioner som reparationer. Det beror på att dessa studier ofta är kvalitativa, och har tillgång till mer information i transkriptionerna, för att bättre kunna analysera strukturerna. Enligt Al-Harahshesh (2015) kan inte alla repetitioner vara reparationer. Bada (2010) kategoriserar repetitioner baserat på vad som föranleder repetitionen, som antingen *vocalized fillers*, eller som reparationer. Andra studier av reparationer, som ofta är kvantitativa, psykolingvistiska, och endast studerar ytstrukturen, inkluderar istället samtliga repetitioner i definitionen av en reparation (se t.ex. Levelt, 1983; Healey et al., 2002; Pillai, 2002; Rieger, 2003; Colman et al., 2011; Hough, 2015). Levelt benämner repetitioner och tvekan ljud som *dolda reparationer*, och diskuterar kring att dessa kan bero på att reparationsprocessen felaktigt aktiveras av talarens inre bevakning (Levelt, 1983, s. 55). Shriberg (1994) använder termen *disfluens*, där hon inkluderar repetitioner, såväl som fyllda pauser. Hon använder dock reparationsstrukturen med *reparandum* och *reparans* för repetitioner, medan fyllda pauser endast förekommer i *interregnum* (Shriberg, 1994, s. 9). I en tidigare studie studerar hon, tillsammans med andra forskare, endast självinitierade reparationer under begreppet *self-repair*, vilket också inkluderar samtliga repetitioner (Bear et al., 1993). Vidare kan det nämnas att Schegloff (1993) argumenterar för att CA inte lämpar sig väl för kvantitativa studier. Då min studie är kvantitativ och endast studerar ytstrukturen, utan hänsyn till pausering, och inte gör anspråk på att svara på vad som föranleder en reparation, får det anses rimligt att följa normen inom liknande studier och annotera samtliga repetitioner på ett enhetligt sätt. Detta görs utan att påstå att denna avgränsning är den mest korrekta. Tvärtom, finns det anledning att kritisera denna indelning p.g.a. att den inkluderar fall av avsiktlig reduplikation, samt fall där en repetition kan antas bero på ordsökning och planering, snarare än något misstag som behöver repareras.

3.3.2 Ersättning

Reparationer där ett eller flera ord i reparandum ersätts med andra ord i reparans, kategoriseras som *ersättningar*. Denna kategorisering är i linje med Shriberg (1994), men skiljer sig från t.ex. Hough (2015). Houghs kategori *substitution* omfattar alla typer av modifieringar mellan reparandum och reparans, och inkluderar således också inskott och de fall av strykningar där talaren inte helt överger sitt ursprungliga yttrande (Hough, 2015).

(7) I: sen ringar du in bilen eller fyran blir det ju då
[s . e s e e e e]

Exempel (7) visar en ersättning, tidigare presenterad i figur 2, där *bilen* ersätts med *fyran*. Ett annat exempel på en ersättning såg vi i exempel (5) ovan.

3.3.3 Inskott

Ord som förs in i reparandum annoteras som *inscott*. Inskott förekommer aldrig som ensam reparationsform, utan kombineras alltid med repetition, samt i vissa fall även någon av de andra reparationsformerna. Detta resultat överensstämmer med Shribergs resultat (Shriberg, 1994, s. 61). I exempel (8) repeterar talaren det ursprungliga yttrandet *över kören* med ett inskott av ordet *precis*, för att förtydliga sitt yttrande för lyssnaren.

(8) I: över kören precis över kören
[r r . i r r]

3.3.4 Strykning

Ord som helt raderas från reparandum annoteras som strykningar. Ibland överger talaren hela det ursprungliga yttrandet och börjar om på nytt. Det benämns då ofta som *fresh start* i litteraturen (se t.ex. Levelt, 1983, s. 85; Shriberg, 1994, s. 61; Hough, 2015, s. 43). I andra fall sker strykningen istället i mitten av satsen, varpå ett eller flera ord upprepas i reparans. Exempel (9) visar ett fall av strykning där hela det ursprungliga yttrandet överges av talaren.

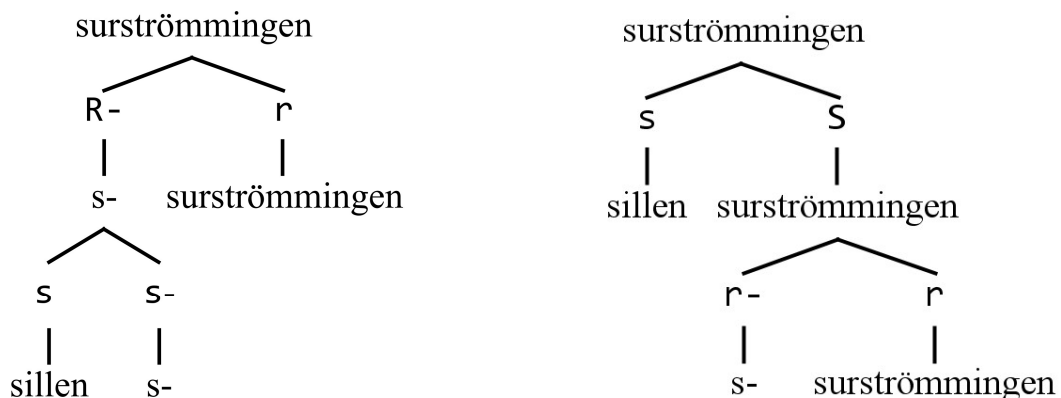
(9) F: från vilk- börjar jag åt höger eller börjar jag åt vänster?
[d d- .]

3.3.5 Komplexa strukturer

Strukturer där flera reparationer överlappar varandra benämns som komplexa strukturer. De kännetecknas av att minst ett ord ingår i mer än en reparation. Komplexa strukturer behandlas av Shriberg (1994, s. 68 ff.). Hon presenterar en annotationsstruktur som behandlar varje förekomst av reparation enskilt och flätar samman dessa hierarkiskt (Shriberg, 1994, s. 68). Den hierarkiska strukturen kan vara antingen vänsterförgrenad eller högerförgrenad, varav en vänsterförgrenad struktur föredras över en högerförgrenad vid tvetydiga fall (Shriberg, 1994, s. 70 f.). Exempel (10) visar en komplex struktur av en repetition och en ersättning, och presenterar de olika förgreningsalternativen för strukturen.

- (10) I: och sen går du under eh sillen nej s- surströmningen är det
 vänsterförgrenad: R-[s . e s-]. r] e e]
 högerförgrenad: [s . e S[r- . r] e e]

Vid annoteringen används versaler för att markera den överordnade reparationstypen (d.v.s. den reparation som inrymmer en annan reparation) i den hierarkiska strukturen. Detta kan tydligare illustreras med en trädstruktur, såsom i figur 4. Figuren visar endast de nödvändiga enheterna för att tydliggöra den hierarkiska ordningen. En vänsterförgrenad tolkning blir alltså att repetitionen [s- . surströmningen] är överordnad och konstituenten s- inrymmer ersättningen [sillen . s-]. En högerförgrenad tolkning leder istället till den överordnade ersättningen [sillen . surströmningen], där konstituenten *surströmningen* inrymmer repetitionen [s- . surströmningen]. Detta specifika exempel analyseras vidare i avsnitt 5.1.6.

Figur 4. Hierarkisk struktur över vänsterförgrenad respektive högerförgrenad komplex reparation, i enlighet med Shriberg (1994, s. 70).

3.3.6 Ambiguösa fall

Shriberg presenterar vad hon kallar konventioner för ambiguösa fall, för de reparationer där kategoriseringen inte kan göras entydigt. Dessa konventioner används också i aktuell studie.

“Ambiguous cases were handled using two conventions:

1. delete fewer words over more words
2. assume less correspondence over more correspondence”

(Shriberg, 1994, s. 74)

Enligt den första regeln är det bättre att låta bli att stryka ord som borde ha strukits, än att stryka ord som inte borde ha strukits. Den andra regeln leder till att reparationstyper med lägre överensstämmelse mellan reparandum och reparans föredras, d.v.s., inskott och strykningar föredras framför repetitioner och ersättningar. (Shriberg, 1994, s. 74)

(11) I: nånting längst u- vad har du längst upp i hörnet?

— [s — r — r . s — s — s — r — r]
[d d d - .]

I exempel (11) kan vi tänka oss två alternativa annoteringar; antingen tolkas reparationen som en ersättning eller som en strykning. Eftersom strykningen i detta fall uppvisar lägre överensstämmelse mellan reparandum och reparans, annoteras exemplet enligt regel 2 som en strykning. I avsnitt 5.1 analyseras några fler exempel där dessa konventioner har varit nödvändiga för kategoriseringen.

3.4 Redigeringsuttryck

För varje reparation noteras det eventuella redigeringsuttryck som talaren använder i interregnum. Även eventuella efterställda redigeringsuttryck noteras. I de flesta fall räknas varje enskilt ord som ett enskilt redigeringsuttryck, även då flera ord används inom samma interregnum. Undantaget är fraser som tydligt hör samman, såsom *jag menar* och *vad heter det*, samt efterställda redigeringsuttryck. Dessa har en så pass låg frekvens att det ger ett mer överskådligt resultat att inte bryta ned dem i mindre enheter. Icke-fonerande ljud markeras med asterisk (*) och räknas också som ett redigeringsuttryck. De fall där inget redigeringsuttryck använts i interregnum, markeras med nollmarkering (Ø). Pausering har inte tagits i beaktande,

vilket är i linje med Shriberg (1994). Reparationer där endast en pausering används i interregnum markeras således också med Ø.

3.5 Urval av reparationer

Vissa reparationer sållades bort från materialet, innan det kvantitativa resultatet beräknades. Detta gäller de fall då reparationen sammanfaller med överlapp mellan de två talarna. I dessa fall bedömdes reparationen inte vara utförd i samma tur som det ursprungliga yttrandet. Även om det rör sig om en återkoppling (t.ex. okej, ja) som överlappar reparationen, har reparationen uteslutits från resultatet. Shriberg behandlar bara reparationer i samma tur, men förtydligar inte vad som menas med en tur. Jag konsulterar, vad gäller denna avvägning, Healey et al. (2002), vilka studerar både självinitierade och annaninitierade reparationer, utförda i tur 1, tur 2, och tur 3. De olika reparationstyperna bestäms med hjälp av ett flödesschema, där den första frågan avgör huruvida reparationen utförs i samma tur. Denna fråga lyder: "Does the initiator edit, amend, or reprise part of their contribution before another participant responds to it?" (Healey et al., 2002, s. 92). Reparationen måste således initieras innan någon annan talare besvarar yttrandet, för att klassas som att den utförs i samma tur. Vidare definierar Eklund (2004) ett *yttrande* som: "vocalization made without intervening utterances from the conversational partner" (Eklund, 2004, s. 201), vilket också exkluderar sekvenser med överlapp.

(12) I: så s[om så som det är] det är en droppe kring stolen

F: [aa aa jag förstår]

Betrakta exempel (12). Här används hakparenteserna för att markera början och slut på överlappande yttranden. Vi ser flera upprepningar, av både instruktören och följaren, som faller inom det överlappande utrymmet. Det är här rimligt att anta att repetitionerna i instruktörens fall, beror på att denne vill säkerställa att den förmedlade informationen når fram till följaren. Vi ser också att repetitionerna slutar så fort överlappet slutar. Exempel (12) har således sållats bort från materialet. Denna avgränsning är dock inte oproblematiserbar. Vi kan tänka oss fall av reparationer som händelsevis hamnar i ett överlapp men som inte beror på själva överlappet. Varken min eller Shribergs studie avser dock att svara på vad som föranleder reparationerna, varför jag väljer att göra denna tydliga avgränsning som konsekvent följs genom urvalet.

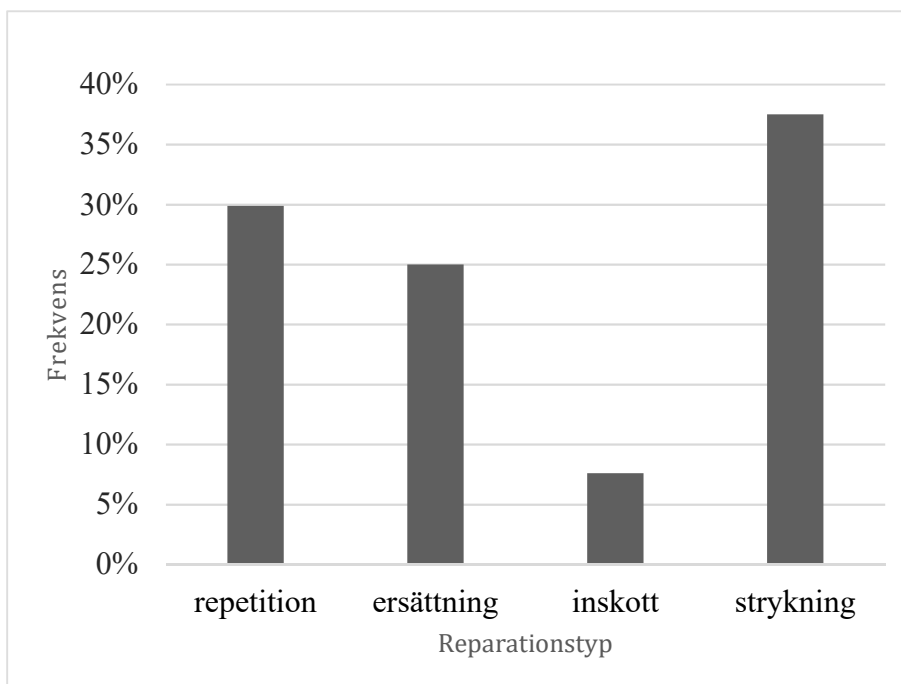
Även reparationer som innehåller en kombination av flera av reparationstyperna *ersättning*, *inskott* och *strykning* har sällats bort från resultatet. Shriberg kallar dessa för *hybrider*, och kategoriserar dem i en egen grupp (Shriberg, 1994, s. 77). Dessa inkluderas alltså av Shriberg inte i någon av de fyra reparationstyperna som används i den jämförande studien. Även Branigan et al. (1999) utesluter dessa från sitt kvantitativa resultat. Detta urval gör således att mitt material bättre överensstämmer med de studier som jag jämför resultatet med.

4 Resultat

Detta avsnitt presenterar det kvantitativa resultatet i studien med utgångspunkt i reparations-typer och redigeringsuttryck. Materialet visade på totalt 185 reparationer enligt Shribergs modell. En av dessa reparationer innehöll både en strykning och ett inskott. På grund av de anledningar nämnda i avsnitt 3.5 har denna reparation uteslutits från resultatet. För den fortsatta diskussionen fastställs därmed antalet reparationer till 184.

4.1 Distribution av reparationstyper

Figur 5 redovisar frekvensen av de olika reparationstyperna i materialet. Till kategorin repetition räknas endast reparationer där ingen annan reparationstyp förekommer. Det är vanligt för ersättning och strykning, och nödvändigt för inskott, att dessa även innehåller en eller flera repetitioner. Sådana repetitioner räknas alltså inte med i statistiken.

Figur 5. Relativ frekvens av reparationstyper.

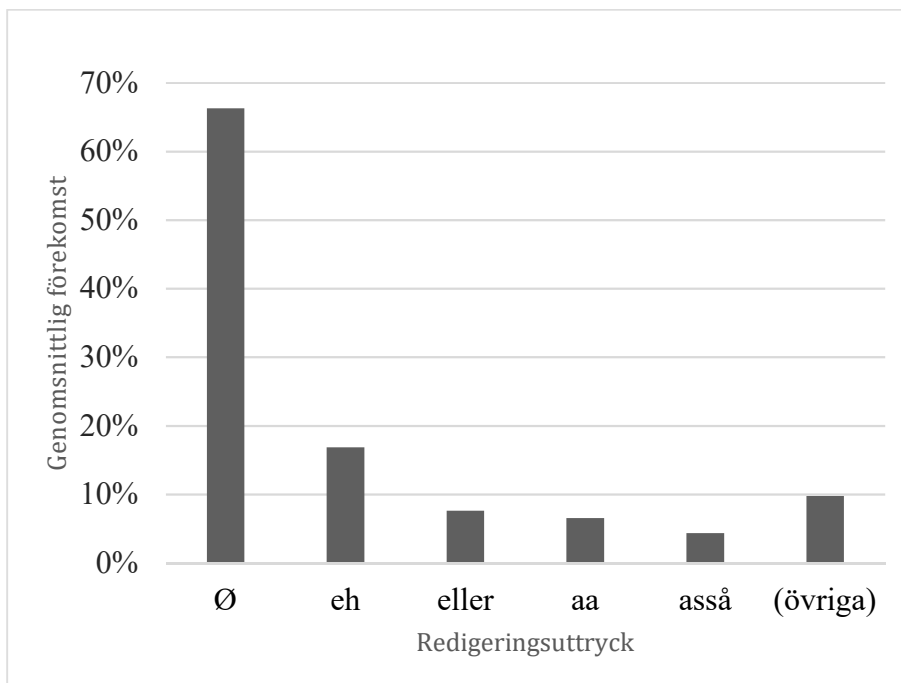
Vi kan se att den vanligaste reparationstypen är strykningar. Dessa står för 37,5% av samtliga reparationer (n=69). Repetitioner står för 29,9% av reparationerna (n=55), följt av ersättningar, vilka representerar 25% (n=46). Den klart minsta reparationstypen är inskott med en

representation på 7,6% (n=14). Vi ser således att den mest avvikande reparationstypen vad gäller frekvens är inskott.

4.2 Distribution av redigeringsuttryck

Figur 6 presenterar de vanligaste redigeringsuttrycken som används i det analyserade materialet, samt dess genomsnittliga frekvens per reparation. Totalt antal förekomster, inkl. tomt interregnum, summeras till 207 stycken. Av dessa är 85 st. yttrade redigeringsuttryck. I de fall där flera redigeringsuttryck används, räknas samtliga. Detta förklarar det faktum att antalet förekomster av redigeringsuttryck (207 st.), överstiger antalet förekomster av reparationer (184 st.). Det summerade värdet av samtliga förekomster i figur 6 överstiger därmed 100%.

Figur 6. Genomsnittlig förekomst av redigeringsuttryck per reparation.

Nollmarkering (Ø) markerar att inget redigeringsuttryck har använts vid reparationen (tomt interregnum). Vad gäller *eh* så används denna markering även för att representera liknande verbaliseringar såsom *ehm*, *öh*. Detsamma gäller för övriga redigeringsuttryck. Ett tydligt artikulert *alltså* faller exempelvis under *asså*. Denna gruppering har fördelen att på ett mer överskådligt sätt redovisa resultatet genom att undvika att vissa redigeringsuttryck endast förekommer enstaka gånger. I samtliga fall har det vanligast använda redigeringsuttrycket valts

för att representera liknande redigeringsuttryck. Icke-fonerande ljud, såsom smack, tydligt hörbar utandning, etc., räknas med under *övrigt*. Likaså alla andra redigeringsuttryck än de vanligaste som explicit presenteras i figur 6. För utförligare genomgång av övriga uttryck i interregnum, se avsnitt 5.1. Exempel (13) visar en repetition med flera redigeringsuttryck i interregnum. För denna reparation har det räknats två förekomster av *eh*, samt en förekomst av *övrigt*.

(13) I: du kommer ju in på ehm *smack* eh på vänstersidan
[r. e e e r]

Figur 6 visar att det i de flesta reparationer inte används något redigeringsuttryck. Reparationer med tomt interregnum står för 66,3% av samtliga reparationer (n=122). Det vanligaste uttrycket som används i interregnum är *eh*. Det återfinns i 16,8% av reparationerna (n=31). Utesluter vi tomma interregnum och ser på samtliga yttrade redigeringsuttryck (85 st.), representerar *eh* 38,8% av dessa⁸. *Eller* finnes i 7,6% av reparationerna (n=14). Detta motsvarar 16,5% av de yttrade redigeringsuttrycken. Vidare återfinns *aa* i 6,5% av reparationerna (n=12), vilket motsvarar 14,1% av redigeringsuttrycken. *Asså* hittar vi i 4,3% av reparationerna (n=8) och 9,4% av de yttrade redigeringsuttrycken. Övriga uttryck som används i interregnum summeras till 18 stycken, vilka finns i 9,8% av reparationerna och 21,2% av redigeringsuttrycken.

4.2.1 Efterställda redigeringsuttryck

I materialet förekommer det, i några få fall, redigeringsuttryck som yttras efter reparans. Dessa benämns i denna studie som efterställda redigeringsuttryck. Litteraturen är konsekvent med att klassa även dessa som redigeringsuttryck, trots att de yttras utanför interregnum (Hough, 2015, s. 27; Shriberg, 1994, s. 63). Totalt finnes fyra förekomster av efterställda redigeringsuttryck i det analyserade materialet, vilka samtliga används inom ersättningar. De uttryck som används är två förekomster av *då*, en förekomst av *är det*, samt en förekomst av *är det ju då*.

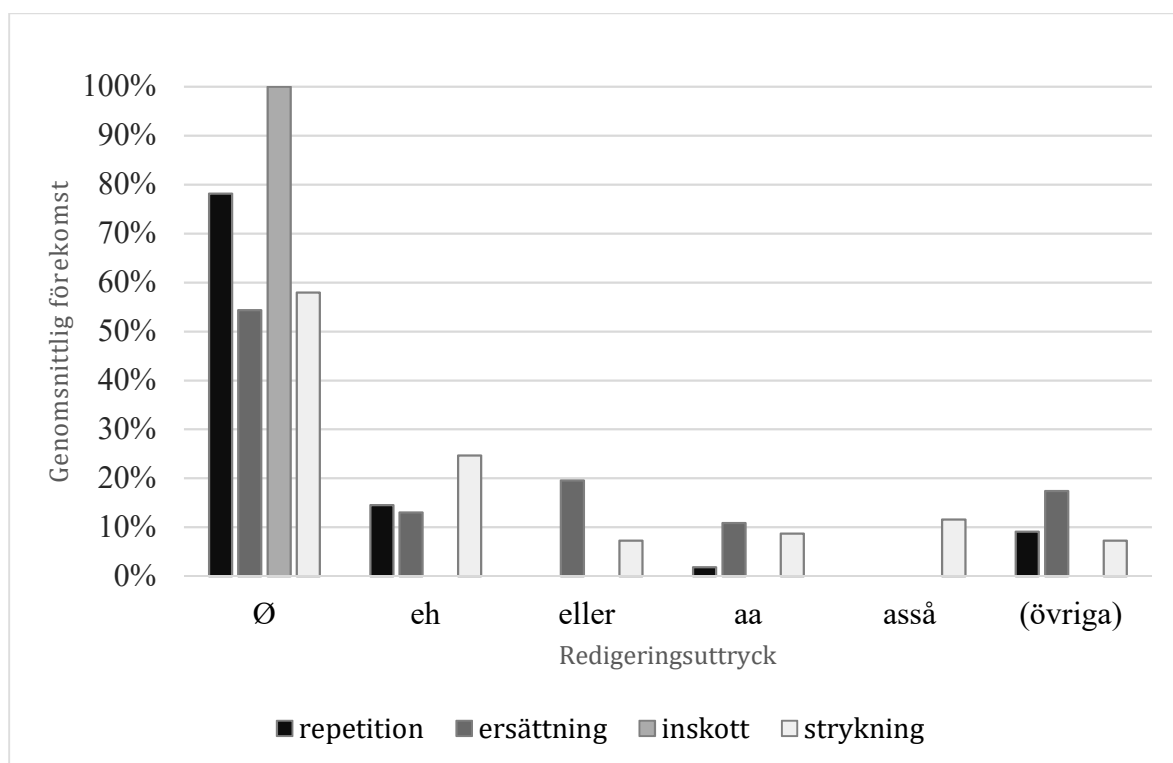
---

⁸ *Eh* är det enda redigeringsuttryck som används upprepade gånger inom samma interregnum. Vi har två fall där *eh* yttras två gånger. Totalt antal förekomster av *eh* i interregnum blir därmed 33 st. Följaktligen används uträkningen $33/85 \approx 38,8\%$ för att beräkna representationen bland samtliga yttrade redigeringsuttryck.

4.3 Förhållande mellan reparationstyp och redigeringsuttryck

Figur 7 visar förhållandet mellan reparationstyp och interregnum. Vi kan tydligt se att tomt interregnum (Ø) är klart vanligast för samtliga reparationstyper. Det är också det enda som finns representerat i samtliga reparationstyper. Vid inskott använder talarna aldrig något redigeringsuttryck; här är tomt interregnum det enda förekommande. Vidare återfinns tomt interregnum i 78,2% av repetitionerna, 58% av strykningarna, samt 54,3% av ersättningarna.

Ytterligare anmärkningsvärda detaljer är att strykning är den enda reparationstyp där samtliga av de vanligaste redigeringsuttrycken finns representerade. Vi ser att *asså* endast förekommer som redigeringsuttryck i strykningar.

Figur 7. Genomsnittlig förekomst av redigeringsuttryck per reparation, för varje reparationstyp.

5 Analys

5.1 Reparationstyper och redigeringsuttryck

Vi kommer här att se närmare på varje reparationstyp och de redigeringsuttryck som används inom dessa. I de tabeller som presenteras i detta avsnitt presenteras andelen och antalet reparationer som innehåller uttrycket i fråga. Asterisk (*) betecknar icke-fonerande hörbara ljud såsom utandning, smack etc. Ett plustecken (+) före uttrycket markerar att det rör sig om ett efterställt redigeringsuttryck. Avsnittet behandlar också ett antal intressanta fall för varje reparationstyp, för att tydliggöra och belysa problem med annoteringsprocessen.

5.1.1 Repetitioner

Tabell 2 presenterar distributionen av redigeringsuttryck och tomt interregnum för repetitioner.

Tabell 2. Distribution av redigeringsuttryck för repetitioner, i fallande ordning.

Redigeringsuttryck	Antal	Andel
Ø	43	78,2%
eh	8	14,5%
*	5	9,1%
aa	1	1,8%

Repetitioner har en förhållandevis hög frekvens av tomt interregnum (78,2%), jämfört med ersättningar och strykningar. Vi ser att det typiska redigeringsuttrycket för repetitioner är *eh*. Repetitioner är också den reparationstyp som har flest förekomster av icke-fonerande uttryck. Vidare hittar vi två fall där kombinationer av olika redigeringsuttryck används. Båda dessa fall kombinerar *eh* med ett icke-fonerande uttryck. Eftersom det vid repetitioner inte görs någon modifikation av det ursprungliga yttrandet, finns det ingen anledning för talaren att tillföra ytterligare information i interregnum när det gäller repetitioner. Detta kan förklara den höga förekomsten av tomt interregnum, samt att talarna övervägande använder semantiskt neutrala redigeringsuttryck.

Materialet innehåller flera fall där bekräftande uttryck repeteras, såsom i exempel (14).

(14) I: aa jo på högersidan ja precis precis ja ja
[r . r] [r. r]

Det är tvivelaktigt om dessa är egentliga reparationer ur ett psykolingvistiskt perspektiv. Flera andra exempel finns där samma informant återkopplar med upprepande ord. Det är heller inte ovanligt att liknande upprepningar sker i ledigt vardagstal (jfr. hej hej, nä nä, etc.) (NE, 2017). I en annoteringsmodell som strävar efter att bearbeta satserna på ett så mekaniskt och objektivt sätt som möjligt, får det anses rimligt att inte kategorisera dessa på något avvikande sätt. Dessa satser annoteras alltså konsekvent som repetitioner. Dock finns det problem med denna kategorisering, vilket diskuteras vidare under avsnitt 6.3. Värt att notera i sammanhanget är att en betydande andel av dessa repeterande återkopplingar yttras med överlapp och har av den anledningen sållats bort från statistiken.

Exempel (15) har två möjliga korrigerade strukturer: a) *Vad heter det här man bakar med?* alternativt b) *Vad heter det? Det här man bakar med.*

(15) I: vad heter det det här man man bakar med
{~~r . r~~} [r . r]

Här får vi använda oss av Shribergs konventioner för ambigüosa fall, tidigare presenterad i avsnitt 3.3.6. Den första regeln är här avgörande. Shriberg påpekar: "Note that the first rule dictates that in cases of ambiguity between a fluent and a disfluent reading, the fluent reading is chosen, since it involves deletion of no words." (Shriberg, 1994, s. 74). Alternativ b är därmed att föredra och tolkningen blir då en satsgräns mellan de två förekomsterna av *det*, vilket inte kategoriseras som en repetition. I detta specifika fall stärker även ljudmaterialet antagandet att det rör sig om en satsgräns.

5.1.2 Ersättningar

Tabell 3 presenterar distributionen av redigeringsuttryck och tomt interregnum för ersättningar. Tomt interregnum hittas i 54,3% av ersättningarna, vilket är den lägsta siffran bland de olika reparationstyperna. Resultatet uppvisar en relativt stor variation bland redigeringsuttrycken. Här hittar vi förekomster av *nej* och *liksom*, vilka inte finns i någon annan reparationstyp. Bland de vanligaste redigeringsuttrycken är *eller* det mest förekommande med en representation på 19,6%, vilket är den högsta siffran bland reparationstyperna. Värt att notera är att fem av de nio

förekomsterna av *eller* kombineras med ytterligare något redigeringsuttryck. Ersättningar är också den enda reparationstypen som innehåller efterställda redigeringsstermer. Dessa diskuteras vidare under avsnitt 5.1.5. Samtliga reparationer med efterställda redigeringsuttryck innehåller också redigeringsuttryck i interregnum.

Tabell 3. Distribution av redigeringsuttryck för ersättningar, i fallande ordning.

Redigeringsuttryck	Antal	Andel
Ø	25	54,3%
eller	9	19,6%
eh	6	13,0%
aa	5	10,9%
nej	2	4,3%
liksom	2	4,3%
+ då	2	4,3%
+ är det ju då	1	2,2%
+ är det	1	2,2%

Resultatet uppvisar tendenser till att talarna föredrar mer betydelsebärande redigeringsuttryck vid ersättningar, såsom *eller*, *nej* och *liksom*. Detta antyder att talaren vill informera lyssnaren om att en förändring av innebörden i yttrandet håller på att ske. Den relativt låga förekomsten av tomt interregnum styrker också detta antagande.

Shriberg påpekar att ”ersatta sekvenser måste uppvisa syntaktisk och semantisk kongruens [med varandra]” (Shriberg, 1994, s. 60, min översättning). Exempel (16) kategoriseras således inte som en ersättning, eftersom *dom som* inte kan skapa en välformulerad sats tillsammans med *trådarna* (**dom som trådarna*) på samma sätt som *dom två* kan (*dom två trådarna*). Istället har reparationen kategoriserats som en strykning.

(16) I: sen så går du emellan eh dom som dom två aa vad blir det trådarna

$$\begin{array}{c} \{r \text{---} s \text{.} r \text{---} s\} \\ [r \quad d \text{.} r] \end{array}$$

I exempel (17) avbryts reparandum kort efter det påbörjats och skapar ordfragmentet *un-*. Vid sådana fall kan det vara svårt att avgöra vad talaren tänkte yttra från början och följaktligen om reparationen ska kategoriseras som en ersättning eller strykning.

(17) I: och neråt un- mellan lucian och krigaren
[s- . s]

Enligt Warren (2013) används ofta dialoger från experimentell miljö i studier av reparationer, för att det då är lättare att förstå vad som var tänkt att yttras innan avbrottet (Warren, 2013, s. 75). Vi skulle i detta fall kunna anta att talaren hade för avsikt att yttra *under*, t.ex. med hjälp av kartorna, eller med argumentet att spatiala prepositioner är väldigt frekventa i den aktuella uppgiftsorienterade dialogen. Sådana antaganden görs regelbundet i tidigare studier av uppgiftsorienterade dialoger, även utan någon vidare argumentation (se t.ex. Shriberg, 1994, s. 64, 73; Eklund, 2004, s. 262). Exempel (17) anses därför kvalificera som en ersättning.

5.1.3 Inskott

Samtliga reparationer av typen inskott har tomt interregnum. Det är värt att notera att inskott är den minst vanliga reparationstypen, med endast 14 förekomster i materialet. Det är därför rimligt att anta att resultatet skulle erbjuda en något större variation av redigeringsuttryck vid ett större underlag. För den information som finns tillgänglig har dock inskott störst ytlikhet med repetitioner. Vi kan även här antyda att talaren inte strävar efter att förse lyssnaren med någon ytterligare information i interregnum. Eftersom samtliga ord i reparandum upprepas i reparans (med inskott av ett eller flera ord) är det rimligt att anta att detta är tillräcklig information för att signalera för lyssnaren att det rör sig om en korrigerings av det ursprungliga yttrandet.

(18) I: eh till höge- ovanför råtten och under kylskåpet och till höger om solen
[r r . i i i i i i r r]
[d d- .]

I exempel (18) upprepas det innan avbrottet yttrade *till höge-* en bit längre fram efter avbrottet (*till höger*, utan fragment), vilket kan tolkas som inskott av sekvensen *ovanför råtten och under kylskåpet och*. Även konsultation av ljudmaterialet och kartorna stärker antagandet att det först yttrade *till höge-* är tänkt att syfta på *om solen*. Shriberg klargör dock att inskott av hela satser inte annoteras med ”i” (Shriberg, 1994, s. 61). Det belysta exemplet annoteras därför istället med strykning av den första förekomsten av *till höge-*. Exempel (19) visar istället ett typiskt fall av inskott, där endast ordet *när*, har skjutits in.

(19) F: nej men jag kommer när jag kommer från stolen så går jag rätt ner
[r r . i r r]

5.1.4 Strykningar

Tabell 4 presenterar distributionen av redigeringsuttryck och tomt interregnum för strykningar.

Tabell 4. Distribution av redigeringsuttryck för strykningar, i fallande ordning.

Redigeringsuttryck	Antal	Andel
Ø	40	58,0%
eh	17	24,6%
asså	8	11,6%
aa	6	8,7%
eller	5	7,2%
*	3	4,3%
jag menar	1	1,4%
vad heter det	1	1,4%

Strykningar har den näst lägsta frekvensen av tomt interregnum (58%). Samtidigt finner vi här den högsta frekvensen av *eh*. Mer än hälften av samtliga förekomster av *eh* hittas i strykningar. Redigeringsuttrycket *eller* kombineras i samtliga fall med något annat redigeringsuttryck i interregnum. Det finns tendenser till att *eller*, när den används i en reparation, sällan används ensamt. Detta gäller såväl för strykningar som för ersättningar. Vidare kan det noteras att strykningar är den enda reparationstyp som innehåller uttrycket *asså*. Sammantaget kan det konstateras att strykningar erbjuder en balans mellan semantiskt neutrala redigeringsuttryck och mer betydelsebärande uttryck. I viss litteratur skiljer man mellan strykningar i början av ett yttrande (benämnt som *fresh starts* i bl.a. Levelt (1983) och Shriberg, (1994)) och strykningar i mitten eller slutet av yttrandet. Det behövs en djupare analys av resultatet för att kunna avgöra huruvida det finns ett samband mellan var i yttrandet strykningen sker och val av redigeringsuttryck. Skulle det då visa sig att *fresh starts* skiljer sig från övriga strykningar i fråga om redigeringsuttryck, skulle det vara en anledning att föredra en snävare definition av strykningar, likt den som används av Hough (2015).

Flera fall med fragment skapade svårigheter med annoteringen, speciellt när det gäller att skilja mellan ersättning och strykning. Exempel (20) visar en reparation likt exempel (17).

(20) I: mellan tärningen och myran så f- går du uppåt
[d-.]

I detta fall är det inte lika tydligt vad talaren tänkte yttra. Visserligen skulle *f-* kunna tänkas vara början på *fortsätter*, vilket då skulle kvalificera reparationen som en ersättning. Men det finns också andra tänkbara alternativ som passar i kontexten, t.ex. *finns*. Sammantaget erbjuder detta fall för lite information och då får det rimliga anses vara att använda konventionerna för tvetydiga fall. I detta fall är regel 2 avgörande; vi antar en lägre grad av överensstämmelse mellan *f-* och *går*, vilket resulterar i en strykning.

(21) I: under körens eh under kören så går du bara rakt upp typ
[r d . e r]

Exempel (21) är intressant p.g.a. att det finala s:et i *körens* kan tolkas på olika sätt. En tolkning kan vara repetitionen [under kören s- . eh under kören så]. Med hänvisning till ljudmaterialet och konventionerna för tvetydiga fall blir dock tolkningen att det rör sig om ett genitiv-s. Med utgångspunkt i det, kan det nämnas att det finns regler om att ett avbrutet ord i reparandum som upprepas i reparans kan annoteras med "r-" i reparandum, men det finns ingen motsvarande regel för fragment i reparans. En repetition med fragment i reparans förkastas därför. Ett annat alternativ till annotering kan tänkas vara en repetition med felartikulerat reparandum (*under körens~*), men det får anses orimligt då ljudmaterialet klargör att uttalet är *under körensssss*. Ersättning förkastas också p.g.a. att *körens* och *kören* inte uppfyller kravet på syntaktisk och semantisk kongruens med varandra. Reparationen kategoriseras som en strykning. Vi ser att annoteringen av reparationerna ofta inte är självklara, trots de regler och konventioner som presenterats. Subjektiv bedömning är oundvikligt i många fall.

5.1.5 Efterställda redigeringsuttryck

Utav de fyra förekomsterna av efterställda redigeringsuttryck, förekommer tre i samband med objekt som inte överensstämmer mellan instruktörens respektive följarens karta. Samtliga av dessa tre redigeringsuttryck innehåller termen *då*. Dessa tre strukturer ser ut som följer.

[reparandum-] . aa [reparans] då

[reparandum-] . eller [reparans] då

[reparandum] . eller [reparans] blir det ju då

Deltagarna hade vid samtliga dessa reparationer tidigare upptäckt och diskuterat att objekten skiljer sig åt mellan kartorna. Dessa reparationer antyder att *då* som efterställt redigeringsuttryck i ersättningar används för att markera att ersättningen sker mellan ord som uppmärksammas vid ett tidigare skede. Underlaget är dock för litet för att dra några tillförlitliga slutsatser. Den fjärde reparationen med efterställt redigeringsuttryck visas i exempel (22).

5.1.6 Komplexa strukturer

(22) I: och sen går du under eh sillen nej s- surströmningen är det

$$\begin{array}{c} R-[s \cdot e \cdot s] \cdot [r \cdot] \cdot e \cdot e \\ [s \cdot e \cdot S[r \cdot] \cdot r] \cdot e \cdot e \end{array}$$

Exempel (22) visar en komplex reparation där en repetition är underställd en ersättning. Här har alltså en högerförgrenad struktur valts. De olika förgreningsstrukturerna illustrerades tydligare i figur 4, avsnitt 3.3.5. Valet av en högerförgrenad struktur för exempel (22) motiveras enligt följande. Vi ser på de två reparationerna som ingår i strukturen, sett ur ett vänsterförgrenat respektive högerförgrenat perspektiv. En vänsterförgrenad struktur resulterar i den underordnade ersättningen [sillen . nej s-], samt den överordnade repetitionen [s- . surströmningen är det]. En högerförgrenad struktur resulterar i den överordnade ersättningen [sillen . nej surströmningen (är det)], samt den underordnade repetitionen [s- . surströmningen (är det)]⁹. Den vänsterförgrenade strukturen skapar fragment både i den undre nivåns reparans och i den övre nivåns reparandum. Då reparans i största möjliga mån ska representera ett välformulerat yttrande bör fragment i reparans undvikas, vilket så görs i den högerställda strukturen. Vidare skulle en vänsterförgrenad struktur påtvinga den efterställda redigeringsfrasen att hamna inom repetitionen, något som inte förekommer i det övriga materialet.

Vid exempel (22) är det av vikt att avgöra förgreningsriktning p.g.a. att de olika alternativen kan resultera i att den efterställda redigeringsfrasen tillfaller antingen ersättningen eller repetitionen. Valet påverkar således det kvantitativa resultatet. Vid övriga fall av komplexa reparationer har förgreningsriktningen endast bestämts om valet av förgreningsriktning påverkar resultatet.

---

⁹ Den efterställda redigeringsfrasen *är det* kan här tänkas tillhöra antingen den övre eller den undre reparationen. Den presenteras därför inom parantes i båda reparationerna för att illustrera de olika alternativen.

6 Diskussion

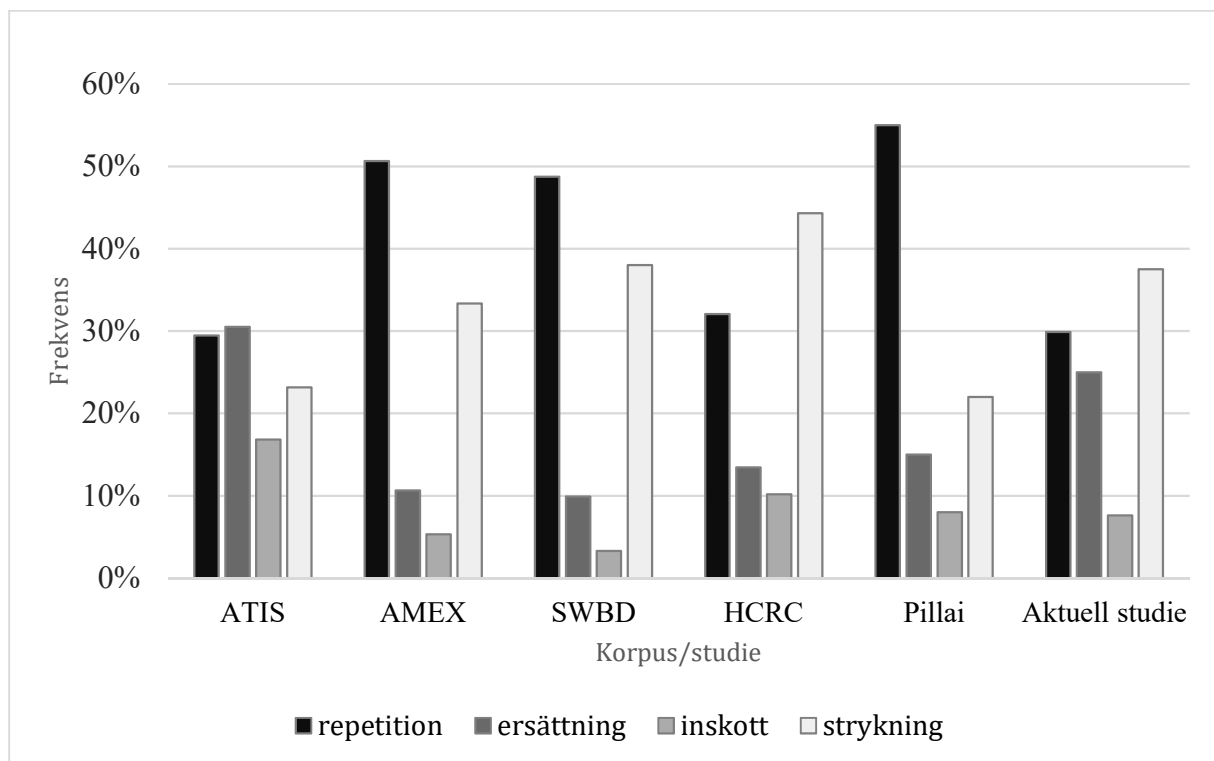
I detta avsnitt diskuteras det kvantitativa resultatet i förhållande till tidigare studier av självinitierade reparationer på engelska. Jämförelser görs utifrån reparationstyper och redigeringsuttryck varvid resultaten diskuteras. Avsnittet avslutas med en metoddiskussion där kategoriseringsmodellen och metoden diskuteras.

6.1 Reparationstyper i fokus

Distributionen av reparationstyper jämförs med tre tidigare studier som kategoriserar reparationerna i de fyra kategorierna repetition, ersättning, inskott och strykning. Shribergs studie baseras på tre korpusar (se Shriberg, 1994, s. 35-40) med olika typer av dialoger. Resultatet redovisas separat för varje korpus. Korpusen ATIS innehåller uppgiftsorienterade dialoger mellan människa och dator, där deltagarna utförde simulerade bokningar av flygbiljetter genom ett bokningssystem (Shriberg, 1994, s. 35 f.). AMEX består av uppgiftsorienterade dialoger mellan människa och människa, där autentiska flygbiljettsbokningar utförs (Shriberg, 1994, s. 36 ff.). Shribergs tredje korpus, SWBD, innehåller dialoger med fritt tal mellan människa och människa (Shriberg, 1994, s. 38 ff.). Shriberg studerar i sitt arbete inte bara reparationer, utan även andra disfluenser, främst fyllda pauser. Det kvantitativa resultatet har därför justeras med hänsyn till detta, innan det jämförts med min studie. Det gjordes genom att utesluta övriga disfluenser från resultatet och därefter omberäkna den relativa frekvensen. I jämförelsen används också Branigan et al. (1999), vars studie baseras på HCRC Map Task Corpus, alltså uppgiftsorienterade map task-dialoger mellan människa och människa. Pillai (2002) använder dialoger med fritt tal mellan människa och människa. Dessa fem berörda korpusar erbjuder en variation av dialoger av olika karaktär.

Distributionen av reparationstyper i de ovan presenterade korpusarna, samt aktuell studie, presenteras i figur 8. Det är viktigt att notera att det behöver göras statistiska test innan några skillnader kan säkerställas vara signifikanta. Detta är något som ligger utanför ramen för denna studie. Med det i beaktning ser vi på resultatet. Den aktuella studien uppvisar störst likheter med HCRC Map Task Corpus (Branigan et al., 1999) i distributionen av reparationstyper. Dessa två är de enda där rangordningen är högst andel strykningar, följt av repetitioner, ersättningar och inskott, i fallande ordning. Det kan dock noteras att aktuell studie har en märkbart högre frekvens av ersättningar jämfört med HCRC. Vidare ser vi likheter mellan korpusarna med fritt

tal (SWBD och Pillai, 2002) och AMEX. För dessa är repetitioner vanligast, följt av strykningar, ersättningar och inskott i fallande ordning. Här kan det åter vara värt att belysa att även om AMEX enligt Shriberg består av uppgiftsorienterade dialoger (Shriberg, 1994, s. 130), rör det sig om autentiska bokningar av flygbiljetter. Shriberg påpekar också angående AMEX: ”In this corpus, no task was set” (Shriberg, 1994, s. 37). Det är rimligt att anta att informanterna inte befinner sig i en lika experimentell miljö som i de övriga uppgiftsorienterade dialogerna, vilket kan antas ha påverkat resultatet i någon mån. Slutligen kan vi konstatera att ATIS, som uppvisar en förhållandevis jämn fördelning mellan reparationstyperna, särskiljer sig mest från de andra korpusarna. För ATIS är ersättningar vanligast, följt av repetitioner, strykningar och inskott, i fallande ordning. Vissa likheter med aktuell studie kan observeras, främst den förhållandevis höga förekomsten av ersättningar. Dessutom kan det noteras att ATIS, HCRC och aktuell studie uppvisar en avsevärt lägre andel av repetitioner jämfört med övriga korpusar.

Figur 8. Distribution av reparationstyper i korpusarna ATIS, AMEX, SWBD (Shriberg, 1994, s. 134), HCRC Map Task Corpus (Branigan et al., 1999), i Pillais studie (Pillai, 2002, s. 534), samt i aktuell studie.

Det är oklart vad som föranleder den högre andelen ersättningar i aktuell studie jämfört med de engelskspråkiga map task-dialogerna. Det finns dock skillnader mellan dessa studier som bör belysas. För det första utesluter Branigan et al. (1999), utan motiverande anledning, komplexa

strukturer från sitt resultat.¹⁰ Vidare finns det anmärkningsvärda skillnader i hur experimenten utförs. För experimentet som ligger till grund för HCRC Map Task Corpus (se Thompson et al., 1993), består kartorna av ”drygt ett dussin” namngivna objekt och deltagarna blev i förväg informerade om att vissa av dessa objekt skiljer sig åt mellan kartorna (Thompson et al., 1993, s. 26). För map task-experimentet som ligger till grund för aktuell studie, användes kartor med ca 40 stycken icke namngivna objekt och deltagarna blev inte informerade om att vissa objekt skiljer sig åt. Det går inte att fastställa till vilken grad dessa skillnader mellan experimenten har påverkat distributionen av reparationstyperna, men materialet i den aktuella studien antyder dock att när deltagarna för första gången upptäcker att ett objekt inte överensstämmer mellan kartorna, tenderar det att leda till en högre grad av ersättningar, likt exempel (23). När deltagarna sedan är förberedda på att detta kan inträffa tenderar det främst att skapas en högre grad av strykningar, likt exempel (24). Detta skulle kunna tänkas vara en av anledningarna till den högre frekvensen av ersättningar i aktuell studie. Det krävs dock en utförligare analys av materialet för att bekräfta detta.

(23) F: ska det vara en uppochnervänd eh droppe runt fyran eh bilen
[s . e s]

(24) I: och sen drar du har du ett nät där sen ovanför kören?
[d d d d.]

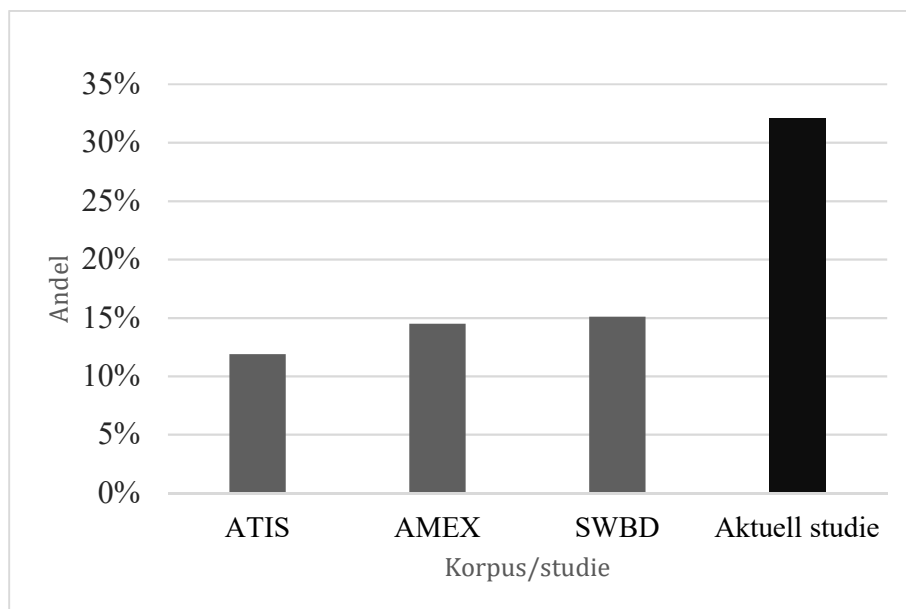
6.2 Redigeringsuttryck i fokus

Jämförelsen av andelen reparationer som innehåller redigeringsuttryck görs med Shribergs (1994) tre korpusar. Branigan et al. (1999) och Pillai (2002) presenterar inget sådant resultat. Shriberg presenterar kvantitativt resultat över andelen reparationer med ett eller flera ord i interregnum (Shriberg, 1994, s. 126 ff.). Den kvantitativa datan för aktuell studie justeras därför

---

¹⁰ Shriberg klargör att hon uteslutit komplexa strukturer från det resultat som presenteras oberoende av reparationstyper (Shriberg, 1994, s. 83), men tydliggör inte om så är fallet även för resultatet som redovisas per reparationstyp och som används för den jämförande analysen i aktuell studie. Hennes analys av komplexa strukturer kunde dock inte urskilja något avvikande i distributionen av reparationstyperna som ingår i dem (Shriberg, 1994, s. 165-174). Med stöd i detta har komplexa strukturer bibehållits i underlaget för den aktuella studien, även i den jämförande analysen.

genom att de reparationer som enbart innehåller ett icke-fonerande uttryck istället nollmarkeras inför denna jämförelse. Redigeringsuttrycken grupperas av Shriberg i tre typer; fyllda pauser, redigeringsfraser och diskursmarkörer (Shriberg, 1994, s. 126 ff.). Detta avviker från grupperingen i aktuell studie, varför jämförelsen görs för materialet som helhet.

Figur 9. Andel reparationer med ord i interregnum för korpusarna ATIX, AMEX, SWBD (Shriberg, 1994, s. 127) samt aktuell studie.

Figur 9 visar att den aktuella studien har en betydligt högre andel reparationer med ord i interregnum än någon av de korpusar Shriberg (1994) behandlar. Som tidigare redovisats i avsnitt 4 och 5, finns det tydliga skillnader i andelen tomt interregnum mellan de olika reparationstyperna. Det kan således vara rimligt att fråga sig om den högre frekvensen av redigeringsuttryck för aktuell studie kan förklaras med att korpusarna och aktuell studie skiljer sig i distributionen av reparationstyper. Dessvärre redovisas inte resultatet baserat på reparationstyp av Shriberg (1994). Bland faktorer som kan tänkas ha betydelse för resultatet kan det nämnas språk- och åldersskillnader, samt de domänskillnader som tidigare belysts. Aktuell studie innehåller uteslutande dialoger på svenska mellan gymnasieelever i tonåren, i kontrast till de engelsktalande vuxna informanterna i Shriberg (1994, s. 1).

6.3 Metoddiskussion

Shribergs (1994) annoteringsmodell ger upphov till flera fall av oundviklig subjektiv bedömning. De regler och konventioner som tidigare presenterats har som syfte att entydigt kategorisera reparationer. Vi har dock sett i avsnitt 5 att det finns oklarheter i modellen. Förvisso får vi hjälp av konventionerna om ambigüosa fall, men det är inte entydigt när ett fall ska tolkas som ambigüöst. Svårigheter uppstår inte sällan när det ska skiljas mellan ersättning och strykning och det finns ett fragment i reparandum. Shriberg (1994) presenterar resultat över andelen fragment per disfluens i de olika korpusarna. Fragment är betydligt vanligare för ATIS (58%) än för AMEX (27%) och SWBD (23%) (Shriberg, 1994, s. 123). ATIS har också en betydligt högre andel ersättningar än de övriga två korpusarna, som visat i avsnitt 5.1. Vi kan i detta skede inte veta huruvida det råder kausalitet mellan dessa två fenomen, men det är likväl en intressant iakttagelse som kan undersökas vidare.

Tillvägagångssättet i aktuell studie har varit att i vissa fall ta hjälp av extern information som inte återfinns i enbart transkriptionen. Både kartorna och ljudfilerna har i några få fall använts för att få en så korrekt annotering som möjligt. Detta kan ha påverkat resultatet i viss mån och bör tas i åtanke vid en jämförelse med studier som inte har haft tillgång till liknande källmaterial. Sammantaget kan det påpekas att det är viktigt med tydliga riktlinjer för att på ett tillförlitligt sätt kunna jämföra mellan studier. Shribergs modell strävar efter att vara teorineutral, för att enklare kunna replikeras och jämföras med andra studier (Shriberg, 1994, s. 32). Dock finns det befogad kritik till detta. I och med strävandet efter en teorineutral modell som endast studerar ytstrukturen, blir kategoriseringen väldigt grov och, som vi såg i exempel (14), får vi t.ex. med fall av reduplikation, som enligt CA-teori inte klassas som reparationer. Genom att också inkludera pauser som redigeringsuttryck skulle man kunna förbättra kategoriseringen avsevärt. Pauser som redigeringsuttryck skulle då lämpligen kunna stå för en egen kategori, alternativt grupperas tillsammans med de andra icke-fonerande uttrycken.

Modellen missar också att fånga upp reparationer som sker i en efterföljande sats, så kallade *preciserande reparationer* enligt Lindström (2008), eller *transition space* enligt Healey et al. (2002), p.g.a. att dessa utförs efter det att föregående sats avslutats på ett strukturerat sätt. Modellen avser endast att observera disfluenser och presentera korrigeringar av dessa för att skapa en struktur fri från disfluenser. Vi ser alltså dels att modellen inkluderar tveksamma fall av repetitioner, men också att den missar viktiga fall av preciserande reparationer. För att få en

mer korrekt avgränsning, skulle det behöva användas en mer kvalitativ metod. Vidare kan det riktas kritik mot att Shriberg (1994) inte presenterar någon definition av vad som menas med en tur. Jag fick här konsultera annan litteratur för att avgöra detta, och andra forskare som replikerar Shribergs modell kan händelsevis ha använt sig av andra definitioner, vilket då skulle ha påverkat resultatet.

Det kan åter betonas att det vore nödvändigt med statistiska tester för att bekräfta tillförlitligheten i undersökningen. Validitet och reliabilitet kan också problematiseras utifrån urvalsprocessen. Dels har endast sex personer tagits med som underlag. Excerpering, transkription och annotering har varit en tidskrävande process, vilket gjort att ett större underlag inte kunde rymmas inom ramen för denna studie. Som tidigare nämnts, användes endast en av de två dialogerna från den senast behandlade ljudfilen, p.g.a. att antal önskade reparationer uppnåddes. Med tanke på det som diskuterades i avsnitt 6.1, om att deltagarna tenderar att gå från ersättningar till strykningar efter att de uppmärksammat att kartorna skiljer sig åt, kan detta tänkas ha påverkat resultatet i någon mån. Jag har dock strävat efter att justera materialet så att det i övrigt överensstämmer med de tidigare studier jag jämför med.

Under forskningsprocessen har jag uppmärksammat att det tycks finnas individuella skillnader i hur deltagarna utför reparationer. Vissa par har tagit map task-uppgiften på större allvar, vilket har lett till en större frekvens av reparationer än andra par. En av deltagarna använde sig av förhållandevis många pauslösa reduplikationer, som enligt modellen konsekvent annoterats som repetitioner. Detta antyder att ett större underlag hade varit önskvärt, för att balansera dessa individuella skillnader.

Vidare, kan det poängteras att tillförlitligheten minskar ju fler variabler som används i analysen. Distributionen av reparationstyper, samt distributionen av redigeringsuttryck, kan tänkas ge ett relativt pålitligt resultat. När vi däremot zoomar in ytterligare och ser på redigeringsuttryck per reparationstyp, skulle det vara önskvärt med ett större underlag. Resultatet visar att vissa redigeringsuttryck endast förekom enstaka gånger inom en reparationstyp. Det kan därför vara en bra idé att i mindre studier, såsom denna studie, gruppera redigeringsuttryck istället för att presentera dem var och en för sig. Det är viktigt att påpeka att resultaten av denna studie endast kan representera det underlag som använts i studien. Trots denna begränsning uppvisar resultatet intressant information som stämmer väl överens med liknande kvantitativa studier av uppgiftsorienterade reparationer i engelska.

7 Avslutning

7.1 Sammanfattning och slutsatser

Denna studie har presenterat distributionen av självinitierade reparationer i svenska uppgiftsorienterade dialoger, utifrån de fyra reparationstyperna repetition, ersättning, inskott och strykning. Vidare har distributionen av redigeringsuttryck i dessa reparationer presenterats, samt förhållandet mellan reparationstyp och redigeringsuttryck. Resultatet har jämförts med liknande studier av varierande domäner på engelska. Aktuell studie grupperar sig väl med de engelska korpusarna av uppgiftsorienterade dialoger. Likheter observerades främst med studien av den engelska map task-korpusen, men även med den enda korpusen som innehåller dialoger mellan människa och dator. Denna observation indikerar att skillnaden mellan dialoger av karaktären människa-människa och människa-dator inte väger lika tungt som skillnaden mellan uppgiftsorienterade dialoger och dialoger med fritt tal. Det stärker även tidigare studiers slutsatser om att reparationer sker med en regelbunden struktur och inte ska ses som oregelbundna företeelser eller ”fel” (se t.ex. Shriberg, 1994, s. 193; Colman & Healy, 2001, s. 1568). Dessutom antyder resultatet att reparationer följer ett likartat mönster mellan olika språk och åldrar.

Analysen av redigeringsuttryck har visat att det finns tendenser bland talare, att vid repetitioner och inskott, välja mer semantiskt neutrala redigeringsuttryck eller inget redigeringsuttryck alls. Vid ersättningar tenderar talare att istället använda mer betydelsebärande uttryck. Detta indikerar att talarna anser att det behövs en tydligare signal till lyssnaren i de fall då en modifikation av det ursprungliga yttrandet görs, jämfört med de fall då samtliga ord i det ursprungliga yttrandet upprepas. Jämförelsen med engelskspråkiga korpusar visade att de svensktalande informanterna använde redigeringsuttryck i sina reparationer betydligt oftare än de engelsktalande informanterna. Anledningen till detta har inte kunnat utredas inom ramarna för denna studie och frågan lämnas obesvarad.

7.2 Vetenskapligt bidrag

Denna studie bidrar till ökad kunskap om självinitierade reparationer i svenska uppgiftsorienterade dialoger. Det material som har legat till grund för denna studie har erbjudit dialoger av en karaktär som inte tidigare har utforskats vad gäller reparationer i svenska språket, vilket har

möjliggjort nya insikter i ämnet. Genom att använda en vedertagen kategoriseringsmodell på detta material, har studien tagit ett steg mot att kartlägga kontraster mellan reparationer i svenska och engelska i olika domäner. Det har också väckts ett antal obesvarade frågor som kan studeras vidare i framtida studier.

7.3 Vidare studier

I denna studie har det inte utförts statistiska test för att säkerställa om skillnaderna mellan de olika korpusarna är signifikanta. Utförandet av sådana tester är en lämplig fortsättning på aktuell studie. Det behandlade materialet innehåller fortfarande mycket information som inte har utforskats i denna uppsats och som erbjuder intressanta vidare studier. Bland de närmast tillgängliga kan nämnas studier av fragment och återgång, som i denna studie påbörjats men senare bedömdes falla utanför ramen för studien. Det finns studier av fragment och återgång i engelska uppgiftsorienterade dialoger (se t.ex. Shriberg, 1994; Eklund, 2004), vilket möjliggör en jämförelse både med engelska och med andra domäner i svenska. Även närmare studier av redigeringsuttrycken kan vara av värde, inte minst med en kvalitativ forskningsmetod. En annan intressant infallsvinkel kan vara djupare analyser av komplexa strukturer, som endast till viss del behandlats i aktuell studie, och inte heller är lika väl utforskat i engelska som enkla strukturer. Shriberg påpekar att hennes sätt att behandla komplexa strukturer endast är av formella skäl för studien, och hon gör inte anspråk på någon generell teori (Shriberg, 1994, s. 69, 73). Resultatet i denna studie överensstämmer olika väl med de tre korpusarna som innehåller uppgiftsorienterade dialoger. Med utgångspunkt i detta, kan det vara intressant att djupare undersöka hur karaktären av olika experiment påverkar deltagarnas dialoger med avseende på reparationer.

Referenslista

- Al-Harahshesh, A. M. A. (2015). A Conversation Analysis of self-initiated repair structures in Jordanian Spoken Arabic. *Discourse Studies*, 17(4), 397-414.
- Anderson, A., Bader, M., Bard, E. G., Boyle, E., Doherty, G., Garrod, S., ... Weinert, R. (1991). The HCRC Map Task Corpus. *Language and Speech*, 34(4), 351-366. doi:10.1177/002383099103400404
- Bada, E. (2010). Repetitions as vocalized fillers and self-repairs in English and French interlanguages. *Journal of Pragmatics*, 42, 1680-1688.
- Bear, J., Dowding, J., Shriberg, E., Price, P. (1993). *A system for labeling self-repair in speech*. Technical Note 522. SRI International. Tillgänglig: <https://www.sri.com/sites/default/files/uploads/publications/pdf/453.pdf>
- Birkner, K., Henricson, S., Lindholm, C., Pfeiffer, M. C. (2010). *Retraction patterns and Self-Repair in German and Swedish Prepositional Phrases*. Tillgänglig: <http://www.inlist.uni-bayreuth.de/issues/46/InLiSt46.pdf>
- Branigan, H., Lickley, R., McKelvie, D. (1999). Non-linguistic influences on rates of disfluency in spontaneous speech. *Proceedings of the 14th International Congress of Phonetic Sciences*. University of California. Tillgänglig: https://www.internationalphoneticassociation.org/icphs-proceedings/ICPhS1999/papers/p14_0387.pdf
- Colman, M., Healey, P. G. T. (2011). The Distribution of Repair in Dialogue. *Proceedings of the 33rd annual meeting of the cognitive science society*, 1563-1568. Tillgänglig: <http://csjarchive.cogsci.rpi.edu/Proceedings/2011/papers/0353/paper0353.pdf>
- Eklund, R. (2004). *Disfluency in Swedish human-human and human-machine travel booking dialogues*. (Doktorsavhandling, Linköping Studies in Science and Technology, 882). Linköping: Unitryck. Tillgänglig: https://www.ida.liu.se/~robek28/pdf/Eklund_2004_PhD_Thesis_Original.pdf
- Forsberg, J., Gross, J., Lindh, J., Åkesson, J. (2015). Speaker comparison evaluation using a new corpus of urban speech. *24th Annual Conference of the International Association for Forensic Phonetics and Acoustics*. Leiden, 46-47.
- Gross, J., Forsberg, J. (2015). Eliciting young urban Swedish using a map-task procedure. *NWAV 44*, Toronto
- Healey, P. G. T., Thirwell, M. (2002, juni). *Analysing Multi-Modal Communication: Repair-Based Measures of Communicative Co-ordination*. International CLASS Workshop on Natural, Intelligent and Effective Interaction in Multimodal Dialogue Systems Proceedings. Copenhagen, Denmark.

- Helgason, P. (2006). *SMTC – A Swedish Map Task Corpus*. Conference proceedings from Fonetik 2006. Lund University, Center for Languages & Literature, Dept. of Linguistics & Phonetics. *Working papers* Vol 52, 57-60.
- Hough, J. (2015). *Modelling Incremental Self-Repair Processing in Dialogue*. (Doktorsavhandling, Queen Mary University of London). Tillgänglig: <http://www.dsg-bielefeld.de/people/jhough/papers/Hough2015PhDThesis.pdf>
- Levelt, W. J. M. (1983). Monitoring and self-repair in speech. *Cognition*, 14, 41-104. doi:10.1016/0010-0277(83)90026-4
- Lindström, J. (2008). *Tur och ordning: introduktion till svensk samtalsgrammatik*. Stockholm: Norstedts akademiska förlag.
- Nationalencyklopedien [NE]. (2017). *Reduplikation*. Tillgänglig: <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/reduplikation>
- Pillai, S. (2002). Error-detection, self-monitoring and self-repair in speech production. *Proceedings of the 9th Australian International Conference on Speech Science & Technology*. Melbourne, Australia.
- Pillai, S. (2006). Self-monitoring and self-repair in spontaneous speech. *Kata: A Biannual Publication on the Study of Language and Literature*, 8(2), 114-126.
- Rieger, C., L. (2003). Repetitions as self-repair strategies in English and German conversations. *Journal of Pragmatics*, 35, 47-69.
- Schegloff, E. A., Gail Jefferson, G., Sacks, H. (1977). The Preference for Self-Correction in the Organization of Repair in Conversation. *Language*, 53(2), 361-382. doi: 0.2307/413107
- Schegloff, E., A. (1993). Reflections on Quantification in the Study of Conversation. *Research on Language and Social Interaction*, 26(1), 99-128, doi: 10.1207/s15327973rlsi2601_5
- Shriberg, E., E. (1994). *Preliminaries to a Theory of Speech Disfluencies*. (Doktorsavhandling, University of California, Berkeley). Tillgänglig: <https://pdfs.semanticscholar.org/c0ca/94051f549f08e0bb4be7694540460fd47f1b.pdf>
- Thompson, H. S., Anderson, A., Bard, E. G., Doherty-Sneddon, G., Newlands, A., Sotillo, S. (1993). *The HCRC Map Task Corpus: Natural Dialogue for Speech Recognition*. Tillgänglig: <http://www.aclweb.org/anthology/H/H93/H93-1005.pdf>
- Warren, P. (2013). *Introducing Psycholinguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.